

Høring om justering av hovedgudstjenesten og alminnelige bestemmelser.

Svar på høringsspørsmålene behandlet av gudstjenesteutvalget den 15.03.2018, til behandling på møte i Ris MR den 19.03.2018

Høringstema 1: Hvordan øke kvaliteten og antall deltakere i gudstjenesten?

a) Hvordan mener dere gudstjenestereformen har påvirket gudstjenestelivet i deres menighet og i Den norske kirke?

Det er vanskelig å gi et tydelig svar på dette. En side ved den er at den har gitt større valgmuligheter, og gjort liturgiene og vårt gudstjenesteliv mer mangfoldig, med totalt 4 ulike faste liturgier for de faste gudstjenestene i våre kirker.

Ris: Høymesse med dåp, Pilegrimsmesse.

Holmenkollen: Dåpsgudstjeneste (for familier) og Kollemesse.

I tillegg til dette kommer familiemessene, med variasjoner fra gang til gang på bakgrunn av trosopplæringstiltak.

Endringene i 10-års perioden har hovedsakelig dreid seg om økt medvirkning fra frivillige i Ris kirke og en betraktelig satsing på musikk i gudstjenesten ved solister, forsangerkor, musikere og gjestende kor. Dette er elementer som allikevel ville blitt gjennomført, uavhengig av reformen.

I Holmenkollen har reformen blitt implementert med en forenkling av Høymesseliturgien av 1977 (Kollenmessen), og Familiemessegudstjenesteliturgien (Dåpsgudstjeneste). En målsetning i hele perioden har vært tilgjengelighet, tatt i betraktning at dåpsfølgene blir stadig større.

Om dette skyldes gudstjenestereformen er usikkert.

b) Hva har fungert godt, og hva har fungert dårlig ved gudstjenestereformen?

Valgfrihet og stedegengjøring ga i hele perioden stor frihet, og utfordret alle på liturgisk tenkning i forbindelse med innføringen og implementeringen av lokalt utformede liturgier.

Det kan diskuteres hvorvidt valgfriheten som gudstjenestereformen la opp til var for stor, og førte til en «liturgisk fremmedgjøring» av lekfolket i Den norske kirke siden det har vært store variasjoner i liturgiens utforming. For mange har det vært at liturgi og musikk er så forskjellig fra menighet til menighet

Lokalt er nå de nye liturgiene implementert, og deltakelsen i liturgien oppleves som god (i Ris kirke). Imidlertid er det svært utfordrende at liturgi og musikk er så forskjellig fra menighet til menighet

c) Hvilke av de momentene som er nevnt ovenfor mener dere vi særlig bør rette vår oppmerksomhet mot i gudstjenestearbeidet fremover?

Det er avgjørende for gudstjenestene at liturgien oppleves som inkluderende, ikke ekskluderer selv svært gudstjenestevante medlemmer av kirken.

Gjenkjennelse er en viktig forutsetning for dette. Derfor er tradisjonelle liturgiske elementer, fra 1977-liturgien og tidligere, av viktig betydning.

d) Hvilke behov ser dere for et mer variert gudstjenesteliv med ulike former for gudstjenester?

I Ris menighet har målgruppen for de forskjellige gudstjenestene vært en viktig del av grunnlagstenkningen. Spørsmålet er om liturgi generelt i kirken (på nasjonalt plan) er for varierende. Derfor har Ris menighet (med unntak av liturgi for Pilegrimsmesse) ikke gjennomført store liturgiske endringer i forhold til 1977-liturgien. I Ris ligger også ordningen «Høymesse med dåp» nær denne. Dette gjelder også Holmenkollen kapell, selv om gudstjenestene er forenklet i forhold til Høymesseliturgi av 1977.

Høringstema 2: Almennelige bestemmelser for hovedgudstjenesten.

Mener dere at det er behov for å justere eller presisere noe ved prosedyren for hvordan menighetens lokale grunnordning utarbeides og vedtas (jf. Almennelige bestemmelser)?

Hva bør endres?

I forbindelse med gjennomføringen av gudstjenestereformen har ikke prosedyren budt på særskilte utfordringer. GU vektlegger at det er viktig at lokal liturgisk og musikalsk kompetanse representert ved prester og kantorer fremdeles tillegges vekt.

Høringstema 3: Justeringer i Hoveddel I. Samling, ledd 1-8

Høringsspørsmål 3e: Er dere enige i at samlingsbønnen ikke lenger blir obligatorisk, men et valgfritt ledd?

GU ønsker å videreføre samlingsbønnen bedt av medliturg i gudstjenestene i Ris menighet. Dette fungerer godt som samlende liturgisk ledd. Imidlertid bør det være et valgfritt ledd.

Høringsspørsmål 3f: Har dere endringer eller kommentarer til leddet syndsbejennelse i høringforslaget?

Leddet hører naturlig hjemme ved gudstjenestens begynnelse. Da blir bejennelsen et felles ledd hvor deltakerne «legger av seg det som tynger» ved gudstjenestens begynnelse. Det danner også en naturlig overgang til Kyrieleddet. GU stiller spørsmål ved å bruke «vi» i stedet for jeg. Inkluderende språk kan, med en variert samling gudstjenestedeltakere, skape motstand og fremmedgjøring. For dem som ikke ville ønske å delta i en felles syndsbejennelse vil også et «vi» kunne virke ekskluderende.

GU støtter hamartiologien som legger til grunn i høringforslaget. Perspektivet «coram Deo» er i samsvar med klassisk Luthersk lære i forhold til synd, fundert i det Augustinske syndsbejennelse.

GU ønsker at innledningen til syndsbejennelsen ikke skal være en bibeltekst, men følge tradisjonell form, for eksempel «La oss bøye oss for Gud og bejennelse våre synder.

Høringsspørsmål 3i: Er dere enige i at ledd 8 Dagens bønn blir obligatorisk i alle hovedgudstjenester, og ikke et valgfritt ledd?

Nei. Dersom hensikten med bønn er å reflektere dagens preg gjøres dette i tilstrekkelig grad i inngangssord, tekster, preken, salmer og forbønn. GU kan ikke se at en obligatorisk dagens bønn er nødvendig. Det bør være frivillig.

Høringsspørsmål 3j: Gi eventuelt andre kommentarer til høringstema 3?

GU vurderer det slik at forslaget til hovedgudstjeneste generelt legger opp til for mange obligatoriske liturgiske ledd (Må-ledd). GU ser at det er mer tjenelig at flere av leddene er valgfrie (Kan-ledd).

Høringstema 4: Justeringer i hoveddel II. Ordet ledd 9-17

Høringsspørsmål 4: Har dere endringsforslag eller kommentarer til hoveddel II?

GU stiller seg positive til at et hallelujavers (hallelujaomkvad) synges i forbindelse med prekentekest.

I Ris menighet er det innført praksis med nattverd og bønnevandring som felles ledd i pilegrimsmessen og familiemesser. Høringstema 4 legger opp til at det ikke lenger vil være anledning til dette.

GU vurderer det slik at det er tungtveiende grunner til at vi i ovennevnte gudstjenester viderefører ordningen som er gjennomført de siste ti årene.

Å endre dagens ordning i Ris vil medføre flere utfordringer. GU opplever at det for mange føles som en lavere terskel for å gå til nattverd i pilegrimsmessens og familiemessens nåværende form. Dersom forbønn og nattverd blir to selvstendige ledd kan dette virke ekskluderende og bidra til at færre går til nattverd, noe som også var hensikten med vektlegging av deltakelse og involvering i forbindelse med gudstjenestereformen.

Det vises også til økningen i antall nattverdsgjester (fra 1,1 til 1,3 millioner på landsbasis).

Høringstema 5: Justeringer i hoveddel III. Nattverd, ledd 18-21

Høringsspørsmål 5a: Kommenter gjerne nattverdspraksisen i menighetene i dag med tanke på særkalk og/ eller intinksjon, og med tanke på mottakelse av nattverd stående eller knelende på alterringen/ altersranken?

Erfaringen er at prosentvis oppslutning om nattverden er høyest der det er nattverd med intinksjon hvor celebrant og medliturg står øverst i kirkeskipet. GU ønsker at dette skal være praksis ved gudstjenester i Ris menighet. Imidlertid er det også mulig å ha knelende nattverd på alterringen med særkalker eller intinksjon.

Dette avgjøres av den til enhver tid forrettende liturg.

Høringsspørsmål 5b: Gi gjerne kommentarer til valgene av ordene som er foreslått.

Kalk eller beger?: Ordet som brukes i 1.Kor 11, 25, ποτεριον, brukes konsekvent i forbindelse med det Siste Måltid i det Nye testamente (jfr Matt 26, 27, Mark. 14,23, Luk 22, 17, 1. Kor 11, 25a). I anerkjente engelske oversettelser som King James, RSV (Revised Standard Version) og NIV (New International Version) brukes konsekvent «Cup» (beger), ikke chalice (kalk).

Selv om ordet «kalk» er innarbeidet som liturgisk språk, er det ikke lenger et ofte brukt ord på norsk. Videre er samsvar mellom bibelteksten og det liturgiske språket ønskelig. GU anbefaler derfor å følge forslaget og innføre beger i nattverdliturgien.

Kropp eller legeme?

GU anbefaler at dette avgjøres av presten som forretter gudstjenesten.

Høringsspørsmål 5c: Er dere enige i at takkofferet inngår i nattverdliturgien, og ikke i forbønnsleddet?

Ja. Offertoriet er, i ledd med kirkelig praksis tilbake til oldkirken, gaven som gis før nattverden. Det er den historiske, naturlige plassering i hovedgudstjenesten.

Høringsspørsmål 5e: Har dere kommentarer eller endringsforslag til ledd 19 og 20 i høringsforslaget?

GU ser ingen utfordringer i forhold til å ha de tre alternativene til utdelingsord som er nevnt i forslaget. GU foreslår også et fjerde alternativ. «Kristi legeme, gitt for deg» og «Kristi blod,

utøst for deg». Dette vil gi mulighet til å si legeme også i forhold til alternativ tre, der det, slik forslaget er nå, bare er mulig å si kropp.

Høringstema 6: Justeringer i de enkelte nattverdbønnene

Gi gjerne kommentarer eller endringsforslag til nattverdbønnene?

GU er positive til den store valgfriheten det legges opp til

Høringstema 7: Justeringer i hoveddel IV. Sendelse, ledd 22-25

Høringsspørsmål 7: Har dere kommentarer eller endringsforslag til hoveddel IV. Sendelse?

GU og stiller seg positive til at det er foreslått flere utsendelsord., men ønsker at liturgen fremdeles skal kunne formulere utsendelsesordene etter postludium, særlig ved spesielle anledninger.

Ris menighets gudstjenesteutvalg

Den 15.03 2018